

SARS LE OFISI YA MORAROLLI WA TŠA MOTŠHELO E SAENA TUMELELANO YA HISTORI

PRETORIA, Labohlano 26 Aprele 2019 – Lehono Ba Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) le Ofisi ya Morarolli wa tša Motšhelo (OTO) ba saenne tumelano ya histori ya go tlhoma kamano e botse ya tšhomišano yeo e tla fanago ka ditirelo tše kaonekaone go molefela motšhelo.

Se se tla phethagatša platfomo e tee go ditheo tše pedi go rerišana mmogo ka dikgathlego tša go tshwana ntle le go thulana ka ditagafara, kudu ka merero ya koporeiti le tshepetšo.

Diarea tša tumelano di tlišetša tirišanommogo ka mokgwa wa seprofešenale go thekga go ikemela le boipušo bja setheo se sengwe le se sengwe.

Se bohlokwa, ke gore tshepetšo e swanetše go se fetoge gomme e nyalelane le metheo yeo e beetšwego ka go Molao wa Taolo ya Motšhelo.

Se se laetša tšwelelo ya bohlokwa bakeng sa ditheo ka bobedi go ikgafa ka go kamano yeo e theilwego go ditherišano, thekgo ya go swana le tirišanommogo mabapi le utullo ya tshedimošo, tlhahlo, tšhuthišo ya bašomi le tirišano ka kakaretšo le thušano.

Morarolli wa Motšhelo Judge Bernard Ngoepe o amogetše tshaeno ya Memorantamo wa Tumelano (MoU) ka ge a o tlhalosa bjale ka kgato ya go sepela botse. O tladitše ka gore o holofela gore se se tla fediša tiego ya pheleletšo ya dingongorego tša balefela motšhelo. "MoU wo o saennwego ga o laetše gore re ka se šomane le dingongorego tša balefela motšhelo kgatlhanong le SARS. Re tla dula re le setheo seo se ikemetšego gape le go tšwelapele go dira mešomo ya rena botse. Re ikgafela go tliša tekatekano magareng ga maatla le mešomo ya SARS, ka go le lengwe, ditokelo tša balefela motšhelo le ditlamago, ka go le lengwe," gwa realo Moahlodi Ngoepe. Moahlodi o ile a tšwelapele ka gore o be a "na le kholofelo ya gore (MoU) o tla hola balefela motšhelo le go tlišetša bobedi bja ditheo ka go tšwetšapele ditagafara tša tšona."

Ge mohlomongwe go ka diragala gore dintlha tše itšeng di se rerišanwe ka tumelano, go kaba le maemo a tirelo a go aroga ge go hlokega.

Le ge go le bjale, ge eba tumelano ga e fihlelelwe, gona maloko a ka ikgokaganya le Tona ya Ditšhelete, fao sephetho ka ga morero wo se tla dirwago la mafelelo.

SARS e dumela gore tafagafaro ya Morarolli wa Motšhelo ke go lekola le go bolela ka dingongorego tše di amago go tirelo ya go palelwa goba morero wa tshepetšo ya molao goba taolo wo o tšwelelago ka lebaka la go se diriše botse Molao wa motšhelo le Molao wa Khastom le Motšhelophahlogae ke SARS.

Go bohlokwa go lemoga gore Morarolli wa Motšhelo a ka lekola fela kgopelo ge eba mokgopedi o lekile ka gohle go diriša ditharollo ka moka tša tharollo ya ngongorego ya ka SARS, ntle le ge go se na mabaka a kgapeletšo a go dira bjalo.

Le ge go le bjale, OTO a ka no se lekole tše di latelago:

- Molao goba pholisi ya motšhelo
- Pholisi ya SARS goba ditlwaetšo tše di dirišwago, ntle le katološo ya go nyalelana le morero wa tirelo, goba tshepetšo ya semolao goba morero wa taolo wo o tšweletšego ka lebaka la phethagalo ya dipeelo tša Molao wa motšhelo ke SARS.
- Morero wo o hlokago kganetšano goba boipiletšo, ntle le morero wa taolo wa go amana le kganetšano goba boipiletš; goba
- Sephetho sa, tshepetšo ya semolao, goba morero wa pele ga kgorotshoko ya motšhelo.

Go išapele, ditshepetšo tša emolao le tagafara ya Morarolli wa Motšhelo di ka tlhaloswa go iša pele ke molao yeo e dirilwego ke Tona ya Ditšhelete.

SARS e dumela gore tekolo ya go ikemela le tebo ya dingongorego e ka kaonafatša thuto ya molefelamotšhelo le go laetša kweišo ya merero ya balefelamotšhelo. E tla fana ka tebo ya merero ya balefelamotšhelo go tšwa mahlakoreng a go fapana le tlhathollo ya molao.

Ke ka fao Khomišinare wa SARS le Morarolli wa Motšhelo ba dumetšego go dirišana mmogo ge OTO a kgopetše tshedimošo mabapi le diarea tš dikgathlego tša go swana, go akaretša phihlelelo ya baofisiri ba SARS bao ba

hwetšagalago go thušana OTO ka mekgwatšhomo ya tshedimošo, ditlabela tša ditirelo tša bašomi, ditšhelete le ditheko tša mešmong, thekgo ya bokhuduthamaga, le phihlelelo ya dinolofatši tša tlhathlo ya SARS.